

Kolposkopická nomenklatura

A. Havránková, J. Ondruš

Souhrn: Autoři předkládají kolposkopickou klasifikaci podle nově navržené kolposkopické nomenklatury, přijaté na kongresu IFCP v Barceloně v roce 2002.

Klíčová slova: kolposkopie – kolposkopická nomenklatura – kolposkopická klasifikace

Summary: The authors present the colposcopic classification according to the newly designed nomenclature, adapted on the IFCP Congress in Barcelona in the year 2002.

Key words: colposcopy – nomenclature – colposcopic classification

Úvod

Kolposkopické vyšetření se skládá nejen z vlastního vyšetření čípku pomocí kolposkopu, ale i z obrázku popisného záznamu, vyhodnocení nálezu a dalšího doporučení.

K popisu a k vyhodnocení kolposkopického nálezu se používají kolposkopické znaky a kolposkopická nomenklatura.

Celá léta se snažili kolposkopisté najít společnou nomenklaturu. U nás se již od 70. let minulého století používala *kolposkopie Kaňkova*, která měla pro svoji dobu velký význam.

V roce 1990 byla přijata na kongresu IFCP v Římě, tzv. *Římská nomenklatura*. Vydrže-

la přes 10 let, i když u nás se začala používat až po roce 1995.

Římské nomenklatuře se vyčítala velká podrobnost a hlavně obtížné určení, zda jsou změny na TZ (transformační zóně), či mimo TZ.

Aktuálně užívaná kolposkopická klasifikace

Z mnoha návrhů nových nomenklatur (např. Reid a jeho bodové hodnocení) byla vybrána a oficiálně doporučena v červnu roku 2002 na kongresu v Barceloně nová nomenklatura, kterou nyní předkládáme.

Normální kolposkopické nálezy

• **Originální dlaždicový epitel** je hladký, růžový, bez výrazných rysů, je to originální povrchový epitel cervixu a vagíny. Nejsou v něm zbytky cylindrického epitelu, jako je epitel hlenotvorný, ústí žlázových krypt nebo ovula Nabothi. Epitel nezbělá po aplikaci zředěného roztoku kyseliny octové a zbarví se dohněda po aplikaci Lugolova roztoku.

• **Cylindrický epitel** je jednořadý hlenotvorný epitel, rozprostřený kranálně od endometria až k originálnímu dlaždicovému nebo metaplastickému epitelu kaudálně. Při kolposkopii po aplikaci kyseliny octové má tato oblast typickou hrozníčkovitou strukturu. Cylindrický epitel se může vyskytovat v endocervixu, na ektocervixu a zřídka i ve vagině.

• **Transformační zóna** je oblast mezi originálním epitelem a cylindrickým epitelem, v níž lze rozeznat různé stupně vyžívání. V různých stádiích vyžívání se metaplastický epitel může barvit lehce dohněda po aplikaci kyseliny octové a zčásti dohněda po aplikaci Lugolova roztoku. Součástími normální transformační zóny mohou být ostrůvky cylindrického epitelu, obklopené metaplastickým dlaždicovým epitelem – ústí žlázových krypt a ovula Nabothi.

Transformační zóna může být zcela viditelná na ektocervixu (typ 1), nebo se nalézat uvnitř endocervixu, stále je však viditelná pro kolposkopujícího (typ 2), případně může přesahovat, či být celá v endocervikálním kanálu a při kolposkopii není možné její vrchol vizualizovat (typ 3). U 4 % žen může transformační zóna přesahovat kaudálně na horní část vagíny. Kongenitální transformační zóna je patrná jako matně šedá oblast v horní části vagíny, obvykle v podobě trojúhelníčku, či jazýčku, vybíhajícího vpředu nebo vzadu. Je na ní vzorec jemné pravidelné mozaiky a barví se zčásti, či úplně negativně po aplikaci Lugolova roztoku.

Abnormální kolposkopické nálezy

Nedostačující kolposkopie: nelze znázornit originální nebo novou skvamokolumnární junkci. Může být i důsledkem přidruženého poranění nebo zánětu, které brání kolposkopickému hodnocení.

Atypická transformační zóna má rysy předikující cervikální intraepiteliální neoplazii (CIN):

• **Bílý epitel:** po aplikaci zředěného roztoku kyseliny octové okrsky s vyšší hustotou jader zbledají. Třebaže týž jev nastává i v případech nezralé dlaždicobuněčné metaplazie, obecně platí, že čím výraznější je zbledání, čím rychleji je změna patrná a čím déle přetrvává, tím je úměrně i závažnější.

• **Jódnegativita:** po aplikaci Lugolova roztoku se vyzrálý dlaždicový epitel, jenž obsahuje glykogen, zbarví do tmavé hnědi. Jódnegativní okrsky mohou znamenat nezralou metaplazii, CIN nebo stavy nízkých hladin estrogenů, tj. atrofii. Kropenatý vzhled v oblasti s mírnou acetopozitivitou může znamenat nezralou metaplazii nebo LG (low grade) CIN. Úplná jódnegativita, žluté zbarvení v okrsku, který jeví silnou acetopozitivitu, naznačuje HG (high grade) CIN.

Kolposkopická klasifikace

Normální kolposkopické nálezy

- originální dlaždicový epitel
- cylindrický epitel
- transformační zóna

Abnormální kolposkopické nálezy

- plochý, sněhově bílý acetopozitivní epitel
- sytý, ústřicově bílý acetopozitivní epitel, eventuálně nerovného povrchu *¹
- jemná mozaika
- hrubá mozaika *¹
- jemné puntíčkování
- hrubé puntíčkování *¹
- částečně jódpozitivní zóna - světle žlutá
- jódnegativní zóna - sytě žlutá *¹
- atypické cévy *¹

Kolposkopické nálezy svědčící pro invazivní karcinom

Nevyhovující kolposkopie

- není viditelná skvamokolumnární junkce
- těžký zánět, atrofie, poranění
- čípek není viditelný

Různé změny

- kondylomata
- keratóza
- eroze
- zánět
- atrofie
- deciduální změny
- polypy

*¹ HIGH GRADE - léze (ostatní nálezy skupiny II. představují LOW GRADE - léze)

- **Puntíkování:** ložiskový kolposkopický obraz, ve kterém se kapiláry zobrazují jako tečky. Čím jemnější je vzhled puntíků, tím pravděpodobněji se jedná o změnu LG, nebo o metaplazii. Čím větší je vzdálenost mezi kapilárami a čím hrubší je puntíkování, tím spíše se jedná o lézi HG.
- **Mozaika:** ložiskový jev, při němž novotvorba cév znázorňuje pravouhlé vzorování podobné mozaice. Čím menší jsou políčka mozaiky, tím pravděpodobněji se jedná o změnu LG, nebo o metaplazii. Čím hrubší, plošně větší a nepravidelnější jsou políčka mozaiky, tím pravděpodobněji se jedná o lézi HG.
- **Atypické cévy:** ložiskový kolposkopický jev, při němž vzorec cév nepřipomíná ani puntíkování ani mozaiku ani jemně větvené kapiláry normálního epitelu. Cévy jsou nepravidelné s náhlými úskoky průběhu, vyhlížejí jako (strojopisné) čárky, vývrtky nebo špagety.

Jiné abnormální kolposkopické jevy

- **Keratóza:** ložiskový kolposkopický jev, v němž se objevuje hyperkeratóza. Vyhlíží jako vyvýšený bílý plát. Bílý okresek je patrný již před aplikací kyseliny octové a může překážet odpovídajícímu pozorování či hodnocení transformační zóny.

- **Eroze:** pravá eroze je obnažený, epitelu zbavený okresek. Může ji způsobit poranění a může také znamenat, že epitel je zranitelný a možná abnormální.
- **Kondylomy a papilární léze:** mohou se vyskytovat uvnitř nebo vně transformační zóny a obvykle znamenají infekci lidskými papilomaviry.

Kolposkopické jevy nasvědčující metaplastické proměně

Hladký povrch s jemnými cévami stejnoměrného kalibru. Mírné zbledání po kyselině octové. Negativita nebo částečná pozitivita po Lugolově roztoku.

Kolposkopické jevy nasvědčující lézi LG

Hladký povrch s nepravidelným vnějším ohraničením. Mírné zbledání po kyselině octové, pomalu nastupující a rychle odeznívající. Mírná, obvykle kroupnatá jódpozitivita. Jemné puntíkování a jemná mozaika.

Kolposkopické jevy nasvědčující lézi HG

Obecně hladký povrch s ostrým vnějším ohraničením. Výrazné zbledání po octové kyselině, jež nastupuje rychle a odeznívá pomalu. Může mít vzhled perleti. Jódnegativi-

ta, žluté zbarvení, předtím výrazně bíle zbarveného epitelu. Hrubé puntíkování a rozlehlá, nepravidelná políčka mozaiky různé velikosti.

Kolposkopické jevy naznačující invazivní karcinom

- nepravidelný povrch
- eroze nebo ulcerace
- výrazné zbledání po octové kyselině
- značně nepravidelné puntíkování a mozaika
- atypické cévy.

Literatura

Walker P, Dexeus S, DePalo G et al. International Terminology of Colposcopy: An Updated Report From the International Federation for Cervical Pathology and Colposcopy - Obstetrics and Gynecology 2003; 101(1): 175-177.

MUDr. Anna Havránková¹
MUDr. Jiří Ondruš, MIAC²

¹ Gynekologicko-porodnická klinika
3. LF UK a FNKV, Praha

² Centrum gynekologické onkologické
prevence, Havířov